

TASARIM EĞİTİMİNDE YENİ YAKLAŞIMLAR: ÇEVİRİMİÇİ TAMAMEN UZAKTAN TASARIM EĞİTİMİ

Uzm. Ahsen Öztürk
Ondokuz Mayıs Üniversitesi
ahsenozturk@gmail.com

Özet

Tasarım eğitiminin temel taşlarından biri olan stüdyo eğitiminde, geleneksel metotlar, akranlarından öğrenme ve fikir alışverişinde bulunma önemli bir yer tutmaktadır. Öğrenciler tasarım problemleri üzerine düşünürken, ürettikleri çözümleri paylaşmakta ve bu sebeple yüz yüze iletişim tasarım eğitiminin odak noktası olmaktadır.

Günümüzde, teknolojideki gelişmeler, çevrimiçi kaynakların ve platformların kullanımının artması, eğitimi her an ve her yerde ulaşılabilir hale getirmiştir. Bu durum tasarım eğitimi de etkilemiş ve kapalı kapılar ardında yapılan eğitimin kendi sınırları dışına çıkmasına neden olmuştur. Dolayısıyla yüz yüze iletişim ve geleneksel metotların önemli bir yer tuttuğu tasarım eğitimi teknolojik uygulamalar ile bütünleşerek farklı bir yola girmiş ve eğitimin tamamen sanal ortamda verildiği çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitimi modelleri karşımıza çıkmıştır.

Bu bildiriye, çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitimi gerçekleştirilmiş uygulamalar ile birlikte ele alarak, verimliliği hakkında bilgi sahibi olmak amaçlanmaktadır. Araştırma, konuya dair hazırlanmış makaleler, internet ortamında var olan kaynaklar üzerinde yoğunlaşarak elde edilen bilgilerin kuramsal-analizi temelli hazırlanmıştır.

Anahtar Sözcükler: Tasarım eğitimi, Sanal tasarım eğitimi, Çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitimi, KİÇAD (Kitlesele Çevrimiçi Açık Dersler) .

NEW APPROACHES IN DESIGN EDUCATION: THE ENTIRELY ONLINE DISTANCE EDUCATION IN DESIGN

Abstract

In design studio, being one of the cornerstones of design education, traditional methods, peer learning and sharing thoughts with each other have an important place. While students think on design problems, they share the solutions they produce; therefore, face to face communication is the focus of design education.

Currently, the developments in technology and the increasing usage of online platforms and sources make the education available at anytime and anywhere. This development has affected the design education and caused the education conducted behind closed doors move outside of its wall. Therefore, the design education in which face to face communication and traditional methods have important place has integrated with technological applications and entered into a different path. As a result, we have confronted the entirely online distance education in design in which the education occurs in virtual platforms.

In this study, taken together with the realized applications, it is aimed to have knowledge about the efficiency of the entirely online distance education in design. In this research a hypothetic analysis based method of the information obtained from the related books, articles and by centering on the existing sources on the internet about the subject will be used.

Key Words: Design education, Virtual design education, The entirely online distance education in design, MOOCs (Massive Open Online Courses).

GİRİŞ

Tasarım eğitiminde ölçme değerlendirmeye dayalı ve bilginin direkt olarak aktarıldığı teorik derslerin yanı sıra bu bilgilerin tasarım problemleri ile sınındığı (Yıldırım, Özen ve İnan, 2008) stüdyo eğitiminde, öğrenciler temel tasarım prensiplerini öğrenerek, tasarım problemleri üzerine çözümler üretmekte ve öğrendikleri bilgileri uygulamayla bütünleştirerek pratik beceriler kazanmaktadır. Uygulama ağırlıklı olan stüdyo eğitimi sürecinde öğrenciler, eğitmenleri ile karşılıklı fikir alışverişinde bulunarak yaptıkları eskiz ya da modeller üzerinden kritik almakta, değerlendirmeler ise genellikle eğitmenler ve/veya uzmanlardan oluşan ara ve final jürileri ile olmaktadır. Dolayısıyla, tasarım eğitiminin de yüz yüze iletişim önemli bir yer tutmaktadır.

2000'li yıllarla birlikte dijital araçlar, hızlı prototipleme aletleri ve çevrimiçi ortamlar tasarım sürecinin neredeyse her aşamasında kullanılmaya başlanmış, bu sayede eğitim her an ve her yerde ulaşılabilir bir hale gelmiş ve bu durum tasarım eğitimi de etkilemiştir. Tauke (2003) günümüzde teknolojiye yaşanan ilerlemenin etkisiyle tasarım eğitiminde yaşanan değişiklikleri şu şekilde özetlemiştir;

- “Dijital medya kullanımının geleneksel metotları (el çizimi, teknik çizim, sunum) sanal ortama taşınması,
- Tasarıma diğer disiplinleri anlama ve onlarla disiplinlerarası çalışma zorunluluğunu getirmesi,
- Çevrimiçi kaynakların kullanımının artarak öğrenciler ve eğitmenler arasındaki etkileşimin artması” (Tauke, 2003, Akt: Yang, You ve Chen).

Nigel Cross'a (2001) göre ise “tasarım eğitiminde post-endüstriyel tasarım kültürüne uyacak yeni bir modele ihtiyaç duyulmaktadır. Bu model tasarım eğitimi daha ulaşılabilir, açık ve sürekli yapmalı, kısacası daha “açık” bir model olmalıdır” (Cross, 2001, Akt: Holden ve Garner). Dolayısıyla, gelişen teknolojiler ve özellikle iletişim teknolojilerinde yaşanan ilerlemeler tasarım eğitiminde Tauke'in (2003) belirttiği değişikliklere yol açarken zamanla Cross'unda (2001) işaret ettiği daha “açık” modellere rastlanmaya başlanmıştır. Bunun sonucunda ise stüdyo eğitiminde, hatta tasarım eğitiminin bütününde sanal uygulamalar görülmüştür. Bu uygulamalardan biriside, öğretim kurumunun, öğrencisi ile hemen hemen hiç aynı ortamda bulunmadan sanal ortamda eğitim verdiği çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitimleridir. Bu programlar ile eğitim kurumu, zaman ve mekân sınırlaması olmaksızın, farklı sebeplerden dolayı kampüs ortamına gelemeyen öğrencilere esnek bir eğitim olanağı sunmakta ve bu sayede daha çok insana ulaşmayı hedeflemektedir.

Çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitiminin özellikleri ve verimliliği hakkında bilgi sahibi olmak amacıyla, öncelikle “uzaktan eğitim” modeli hakkında genel bir bilgi sahibi olmak istenmiş ve devamında da var olan programlar, konuya dair hazırlanmış makaleler, internet ortamında var olan kaynaklar ile desteklenerek incelenmiş, elde edilen bilgilerin kuramsal-analizi temelli araştırma sonucu, aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Uzaktan Eğitim ve Özellikleri

İşman'a (1998, Akt: Arat ve Bakan) göre “uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretim elemanlarının, öğrenme – öğretme faaliyetlerini, iletişim teknolojileri ve posta hizmetleri ile gerçekleştirdikleri bir eğitim sistemi modelini ifade eder”. Avrupa Birliği ise uzaktan eğitim sistemini “eğitim faaliyetlerinin kalitesini artırmak için internet ve çoklu ortam teknolojileri kullanılarak kaynaklara erişim, bilgi değişimi ve işbirliğinin sağlanması” olarak tanımlamıştır (Europa, 2001, Akt: Yalçınkaya). Dolayısıyla uzaktan eğitim, farklı mekânlarda bulunan eğitmenler ve öğrenciler arasında, internet ve iletişim teknolojileri sayesinde karşılıklı bilgi alışverişine dayalı, esnek bir çalışma ortamı sunmaktadır.

Arat ve Bakan'a göre (2011) dünyada ilk uzaktan eğitim çalışmaları 1728 yılında Boston gazetesinde “Steno Dersleri” ile başlamış ve sonrasında 19. yy. da İsveç, İngiltere ve Amerika Birleşik Devletleri'nde çeşitli uzaktan eğitim uygulamaları yapılmıştır. 20. yy. gelindiğinde eğitsel amaçlı radyo yayınları ve sonrasında ise televizyon yayınları başlamıştır. Daha sonraları bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler sayesinde dersler internet üzerinden video konferans ve bilgisayar yoluyla verilmiş ve dünyanın birçok yerinde uzaktan eğitim veren sanal üniversiteler açılmıştır. Günümüzde ise “çevrimiçi eğitim modelleri özellikle yetişkinlerin kariyer odaklı gelişimlerini karşılamak amacıyla gittikçe yaygınlaşmaktadır” (Tremblay, Lalancette ve Roseveare, 2012: 22). Alkan'a (Alkan, 1996, Akt: Gökçe Toker) göre uzaktan eğitimin kavramsal dayanakları aşağıdaki gibidir.

- Yeni olanaklar yaratma,

- İş ve eğitim arasında bütünlük sağlama,
- Eğitim sürecini demokratikleştirme,
- Yaşam boyu eğitim sağlama,
- Eğitimde bireysellik,
- Mevcut eğitim kurumlarından etkili yararlanma,
- Teknolojinin eğitimde etkili kullanımı,
- Büyük kitlelere ulaşarak, bireysel ve kitlesel eğitimin bütünlüğünü sağlama”.

Görüldüğü üzere uzaktan eğitim de eğitimin sürekliliği ve herkes için eşit düzeyde eğitim verme hakkı göz önünde tutularak, teknolojiye dayanarak, öğrencilerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına cevap verme ve eğitimin seviye olarak pratikte uygulanan iş ile bir bütünlük sergilemesi amaçlanmaktadır.

Uzaktan eğitimde Yıldırım, Özen & İnan'ında (2008) belirttiği gibi iki türlü iletişim mevcuttur. Bunlardan ilki farklı zaman aralıklarında çalışmaya olanak sağlayan ve ağırlıklı olarak e-mail ve forum benzeri araçların kullanıldığı eşzamanlı olmayan iletişim, diğeri ise canlı bağlantı ile aynı anda çalışabilmeye olanak tanıyan, ses ve görüntü paylaşımının da olduğu eş zamanlı iletişimdir.

Uzaktan eğitimin, eğitimde kişileştirme ve özelleştirme sağlayarak, bireysel olarak öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap veren, herkese ve özellikle engelli bireylere eğitim alma fırsatı sunan, tablet, cep telefonu ve benzeri araçlar sayesinde kişilere eğitimde hareket kabiliyeti kazandıran, öğrencilerin hızlı bir şekilde günün herhangi bir saatinde, çalışmalarını hakkında geri bildirim almalarına olanak sağlayan ve dünyanın her hangi bir noktasından verilen eğitime yer değiştirmeden ulaşarak eğitimi daha ucuz hale getiren faydaları bulunmaktadır (Gökçen Toker, 2008). Ayrıca Arat ve Bakan'ında (2011) belirttiği gibi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşayan farklı yaş aralığındaki öğrencilere kendilerini geliştirme adına yaşam boyu eğitim ve öğretim imkânı da sunmakta ve dolayısıyla eğitimin bireyselleşmesine ve özgürleşmesine olanak tanımaktadır.

Kaya'ya (2002: 20) göre birçok yönden önemli olanaklar sağlayan uzaktan eğitimin bazı yönlerden sınırlılıkları da bulunmaktadır. Bunlar:

- “Öğrencilerin sosyalleşmelerini engellemesi (Hızal, 1983).
- Yardımsız ve kendi kendine öğrenme alışkanlığı olmayan öğrencilere yeterince yardım sağlayamama (Hızal, 1983).
- Uygulamaya dönük derslerden yeterince yararlanamama (Hızal, 1983).
- İletişim teknolojilerine bağımlı olma (Alkan, 1996) ”.

Ayrıca Saba'ya göre (2012), birçok çevrimiçi ders, öğrencilerin öğrenme tercihleri hakkındaki detaylara ve alacağı ders ile ilgili daha önceden bilgisi olup olmadığına cevap vermeyi sağlayacak özellikleri kapsamamaktadır. Bütün bu olumsuzluklara rağmen uzaktan eğitim gittikçe yaygınlaşmakta ve uygulama ağırlıklı olmasından kaynaklı farklı bir disiplin olan tasarım eğitiminde de bu tür programlara rastlanmaktadır.

Uzaktan Eğitim Veren Tasarım Programları

Çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitimi veren programlara baktığımızda karşımıza 2 farklı tip uygulama çıkmaktadır. Bunlardan birincisi derece veren modül yada ders bazlı üniversite programları ve diğeri ise sertifika veya derece veren modül veya ders bazlı KİÇAD - Kitlesel Çevrimiçi Açık Dersler (MOOCs - Massive Open Online Courses) uygulamalarıdır.

Üniversite Programları

Red Dot (Almanya'da bulunan Design Zentrum Nordrhein Westfalen tarafından verilen “Red Dot Tasarım Ödülleri” dikkate alınarak yapılan sıralama) tarafından Avrupa ve Amerika'daki “En Başarılı 14 Tasarım Okulu-2014” sıralamasında 4. ve “En Başarılı 15 Tasarım Okulu-2015” sıralamasında 6. seçilmesi sebebiyle başarılı bir tasarım eğitim kurumu olan **Academy of Art University** ile dünyada ilk uzaktan eğitim veren üniversite olan **Open University** ayrıntılı olarak incelenmiş, ayrıca bu üniversiteler dışında hangi alanlarda tasarım eğitimi verildiği konusunda genel bir bilgi sahibi olmak adına, uzaktan eğitim veren bazı üniversiteler ile onların tasarım alanıyla ilgili programlarına bakılmıştır.

Academy of Art University

Academy of Art University (ABD) geleneksel programlar yanında MFA, BFA ve AA dereceli programları çevrimiçi olarak sunmasından dolayı dikkat çekmektedir. Üniversite tarafından verilen tamamen çevrimiçi programlardan bazıları şunlardır:

“Reklamcılık (MFA, BFA, AA), Animasyon ve Görsel Efektler (MFA, BFA, AA), Mimarlık (M.Arch, B.Arch), Sanat Eğitimi (MA, BFA), Sanat Tarihi (MA, BFA), Moda (MFA, BFA, AA), Güzel Sanatlar (MFA, BFA, AA), Oyun Tasarımı (MFA, BFA, AA), Grafik Tasarım (MFA, BFA, AA), İllüstrasyon (MFA, BFA, AA), Endüstriyel Tasarım (MFA, BFA, AA), İç Mimarlık & Tasarım (MFA, BFA, AA), Takı ve Metal Sanatlar (MFA, BFA, AA), Peyzaj Mimarlık (MA, BFA, AA), Hareketli Görüntü ve Televizyon (MFA, BFA, AA), Multimedya İletişimi (MA, BA), Fotoğraf (MFA, BFA, AA), Görsel Geliştirme (MFA, BFA, AA), Web Tasarımı & Yeni Medya (MFA, BFA, AA)” (<http://www.academyart.edu/online-education>, 2016).

Görüldüğü üzere üniversite bünyesinde sanat ve tasarım ağırlıklı birçok program kampüs ortamı dışında çevrimiçi olarak da verilmektedir. Academy of Art University de çevrimiçi endüstriyel tasarım eğitiminin nasıl verildiği ile ilgili Öztürk ve Ünlü,(2011) aşağıdaki bulguları elde etmiştir.

“Academy of Art University deki çevrimiçi endüstriyel tasarım eğitiminin, geleneksel endüstriyel tasarım eğitiminden tek farkı, iletişimin web yolu ile sağlanmasıdır. Öğrenciler sınıf ortamında birbirleri ile ve öğretmenler ile yüz yüze konuşmak yerine, internet üzerinden e-posta gibi çeşitli araçları kullanarak iletişim kurmaktadır. Bunun dışında, içerik ve kullanılan yöntemlerin geleneksel yöntemlerden farksız olduğu gözlenmiştir. Dolayısıyla Academy of Art University deki çevrimiçi endüstriyel tasarım programının en ilginç özelliğinin, ses ve görsel kayıt araçları kullanılarak olduğu gibi dijital ortama aktarılan geleneksel öğretim yöntemleriyle yürütülen dersler olduğu söylenebilir. Şaşırtıcı olan şudur ki; böyle bir programda teknolojinin sağladığı tüm olanaklardan yararlanılarak, örneğin dijital ortamda ileri modelleme ve sanal üretim ve hatta simülasyon olanakları ile, eğitim verilmesi beklenirken; öğrenciler, geleneksel derslerin video kayıtları ile okul ortamından ve diğer öğrencilerden uzakta bir eğitim almaktadır” (Öztürk ve Ünlü, 2011: 334).

Bu noktada, kendine has bir müfredata sahip olmadan, geleneksel derslerin videoları ile eğitim verilmesinin ve kampüs içi eğitim alan öğrencilere göre daha fazla ödeme yapılmasının, bu eğitimi geleneksel yolla verilen endüstriyel tasarım eğitimi karşısında dezavantajlı konumda bıraktığı düşünülmektedir.

Open University

Dünyada ilk uzaktan eğitim veren üniversite olan ve İngiltere de bulunan Open University (OU) yarı zamanlı ve tam zamanlı programlar ve modüller önermektedir. Bir yerleşke üniversitesi olmadan tamamen uzaktan eğitim veren Open University verdiği eğitim açısından dikkat çekicidir.

“OU da düzenli olarak Öğrenci Destekleme Takımından destek alınabilmekte ve diğer öğrencilerle çevrimiçi olarak, grup ödevlerinde ve çalışma gruplarında bir araya gelinabilmektedir. Çalışılan her modül de, uzman bir eğitmen öğrencilere akademik olarak rehberlik etmekte, ders ile ilgili geribildirimde bulunmaktadır. Eğitmenlerle e-mail ve telefon ile çevrimiçi iletişime geçilebilmektedir. Birçok modül, postayla gönderilecek olan CD, DVD, kitaplar, yazılı dokümanlar gibi çalışma materyallerini içermektedir. “OU Anywhere” ile ders kitapları, videolar ve diğer materyaller istenilen yerden çalışmak için kolaylıkla indirebilmektedir. OU da bilgisayar yazılımı, interaktif öğretim materyalleri, çevrimiçi kütüphane gibi birçok ulaşılabilir çevrimiçi kaynak bulunmaktadır” (<http://www.open.ac.uk/courses/what-study-like/distance-learning>, 2014, Akt: Öztürk).

OU’da çevrimiçi eğitim üç araç vasıtasıyla sağlanmaktadır. Bunlar Holden (2009) tarafından aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır.

“İlk araç “compedium” çevrimiçi kavram eşleme aracıdır ve birçok farklı video, fotoğraf ve doküman gibi kaynağın bir araya getirilmesini sağlamaktadır. Bu araç sayesinde öğrenciler kendi düşüncelerini ve tasarım süreçlerini ifade edebilmektedir. İkinci araç olan “Jing” ise öğrencilerin uzaktaki öğretmenleri ile sınıf arkadaşlarına işlerini sunmasına ve önemli iletişim becerilerini geliştirmesine yardımcı olmaktadır. Üçüncü araç olan “Open Design Studio (ODS)” ile öğrenciler işlerini birbirlerine gönderebilmekte, mesaj panoları yardımıyla

iletişime geçebilmekte ve birbirleri hakkında sesli veya video ile yorum yapabilmektedir” (Holden, 2009, Akt: Öztürk).

OU da Tasarım ve Yenilik Lisans Programı (BA/BS (Honours) Design and Innovation) yarı zamanlı ve tam zamanlı olarak, uzaktan tasarım eğitimi vermektedir. Open University’de lisans derecesi veren programlar yanında tasarım alanında modüler eğitim de verilmektedir. Tasarım alanıyla ilgili verilen modüller aşağıdaki gibidir:

- Tasarımcı Düşünüş: 21. yüzyıl için yaratıcılık (Design thinking: creativity for the 21st century)
- Tasarım temelleri (Design essentials)
- Yenilik: değişim için tasarım (Innovation: designing for change)

Bu üniversiteler dışında uzaktan eğitim veren bazı üniversiteler ile onların tasarım ile ilgili programlarına baktığımızda karşımıza aşağıdaki tablo (Tablo 1) çıkmaktadır. Buna göre ağırlıklı olarak web, grafik tasarım, oyun tasarımı ve animasyon alanında uzaktan eğitim programları olduğu görülmekte ama mimarlık, iç mimarlık ve ürün tasarımı alanlarındaki programlara nadir olarak rastlanmaktadır.

Tablo 1: Tasarım Alanında Uzaktan Eğitim Veren Bazı Üniversiteler ve Programları (2016)

Bölüm	Üniversite	Verilen Derece
Graphic Design & Media Arts (Grafik Tasarım & Medya Sanatları)	Southern New Hampshire University	BA
Information Technologies (Bilgi Teknolojileri)		BS & MS
Graphic Design (Grafik Tasarım)	Herzing University	BS & Associate of Applied Science
Web Design and Development (Web Tasarım ve Geliştirme)	Independence university	BS
Graphic Arts (Grafik Sanatları)		BS
Computer Animation (Bilgisayar Animasyon)	Full Sail University	BS
Game Art (Oyun Sanatı)		BS
Game Design (Oyun Tasarımı)		BS
Graphic Design (Grafik Tasarım)		BS
Web Design & Development (Web Tasarım ve Geliştirme)		BS
Media Design (Medya Tasarımı)		MFA
Interior Design (İç Mimarlık)	Penn Foster College	Associate
Graphic Design (Grafik Tasarım)		Sertifika & Associate
Web Page Designer (Web Sitesi Tasarımı)		Course
Computer Graphic Artist (Bilgisayar Grafik Sanatçısı)		Kariyer diploma programı
Jewelry Design and Repair (Takı Tasarımı ve Tamiri)		Kariyer diploma programı
Product Design (Ürün Tasarımı)	Boston University	Sertifika

Design and Product Development (Tasarım ve Ürün Geliştirme)	Escuela Internacional de Diseño	MA
Architecture (Mimarlık)	University of Canberra	Bachelor of Arts
Graphic Design (Grafik Tasarım)		Bachelor of Graphic Design
Industrial Design (Endüstriyel Tasarım)		Bachelor of Industrial Design
Interior Architecture (İç Mimarlık)		Bachelor of Interior Architecture
Web Design and Production (Web Tasarım ve Üretimi)		Bachelor of Web Design and Production
Animation (Animasyon)	Savannah College of Art and Design	MA & MFA
Graphic Design (Grafik Tasarım)		BA & BFA - MA & MFA
Interactive Design and Game Development (Etkileşimli Tasarım ve Oyun Geliştirme)		BA - MA & MFA
Interior Design (İç Mimarlık)		MA
Digital Media Design (Dijital Medya Tasarımı)	University of Edinburgh	MS
Design (Tasarım)	University of Northumbria	MA
Media Arts & Animation (Medya Sanatları & Animasyon)	The Art Institute of Pittsburgh	BS
Graphic Design (Grafik Tasarım)		BS
Web Design & Interactive Media (Web Tasarımı ve Etkileşimli Medya)		BS
Game Art & Design (Oyun Sanatı ve Tasarımı)		BS
Interior Design (İç Mimarlık)		BS
2D Animation (2 Boyutlu Animasyon)		Sertifika
3D Animation (3 Boyutlu Animasyon)		Sertifika
3D Modeling for Games (Oyun için 3D Modelleme)		Sertifika
Character Animation for Games (Oyun için Karakter Tasarımı)		Sertifika

Değerlendirme

Çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitimi veren bazı üniversiteleri incelediğimizde çıktıkları 2 boyutlu olan bir başka deyişle dijital ortamda sergilenebilen grafik tasarım, animasyon veya web tasarımı alanlarında daha çok programa rastlarken sonucun 3 boyutlu olduğu endüstriyel tasarım, ürün tasarımı veya mimarlık alanlarındaki eğitime daha az rastlandığı görülmüştür. Bu duruma, bu alanlardaki uygulama esaslı eğitimlerde öğrenci-öğretmen ve öğrenci-öğrenci arasındaki iletişimin önemli olmasının, tasarımın sadece eskiz veya çizimlerden oluşması yerine 3 boyut'u yani model ve prototip yapımını da kapsamının ve proje değerlendirme kısmının öğretmenler ve/veya uzmanlardan oluşan jüriler eşliğinde yapılmasının etkisi olduğu düşünülmektedir. Dolayısıyla bu özellikleri göz önünde bulundurarak, endüstriyel tasarım veya mimarlık benzeri disiplinler başta olmak üzere tasarımla ilgili bütün alanlarda verilecek olan çevrimiçi uzaktan tasarım eğitiminde;

- Öztoprak'ında (2004) belirttiği gibi sanal tasarım stüdyosunda öğrenciler ve öğretmenler arasındaki yüz yüze iletişim ve öğrencilerde akranlarından öğrenme azalmaktadır (Öztürk, 2016). Bunun paralelinde, sanal tasarım stüdyosuna benzer özellikler gösteren, uzaktan tasarım eğitiminde verilen proje bazlı uygulama derslerinde de aynı durumla karşılaşılacağı düşünülecek, öğrenci ve eğitimci arasındaki iletişim ve etkileşimin en üst seviyede olmasına ve öğrencilerin sorularını ve tasarım süreci ile ilgili problemlerini gidermek amacıyla eğitimciler tarafından anında ve hızlı geri dönütler sağlamaya,
- Sanal tasarım stüdyosunda olduğu gibi (Simoff ve Maher, 1997, Akt: Öztürk) farklı düzeydeki teknik beceri ve bilgiye öğrenci ve eğitimcilerin sahip olması uzaktan eğitimde de sorunlara sebep olabilmektedir. Bu sebeple öğretmenler ve öğrencilere yönelik bu uygulamayı ve kullanılacak araçları kapsayan bir eğitim önerilerek, katılımcıların sürece uyum sağlamasını kolaylaştırmaya,
- Eğitim başlamadan önce, uzaktan eğitime kayıtlı öğrenciler ile ilgili öğrenme biçimleri (Battalio 2009, Akt: Chaney, Chaney ve Eddy), teknoloji kullanımları hakkında bilgi sahibi olunmasına, bu eğitimi alma amaçlarının öğrenilmesine ve eğitim planının her yeni ders döneminde gözden geçirilerek gerek görüldüğü yerlerde değişiklikler yapılmasına önem verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Kitlesel Çevrimiçi Açık Dersler (KİÇAD)

MOOCs "Massive Open Online Courses (MOOC)", bir başka deyişle "Kitlesel Açık Online Kurslar" veya "Kitlesel Çevrimiçi Açık Dersler" (KİÇAD) gelecekteki en önemli eğitim modellerinden biri olarak görülmektedir. Bu platform aşağıdaki gibi açıklanmaktadır.

"KİÇAD (MOOCs), video, okuma, soru, cevap gibi klasik eğitimde olan her şeyi sunmanın ötesinde, katılımcı forumları, öğrenci, akademisyen grupları kurulmasını, sağlayan "yeni çağ" okullarıdır. Bu derslere katılarak sertifika alınabilmekte, dersi alan, almayan herkesle veya hocalarla iletişime geçilebilmekte ve kendi zamanınıza göre ders takip edilebilmektedir" (Tarhan, 2014). Dolayısıyla KİÇAD hızlı internet ağına sahip herkese, kişi sayısı ile ilgili limit olmadan, genelde parasız, çevrimiçi, açık eğitim olanağı sunmaktadır. Özcan Sonnur'a (2016: 80) göre "2015 yılında dünya çapında Kitlesel Çevrimiçi Açık Derslere (KİÇAD) kayıt yaptıran öğrencilerin sayısı yaklaşık 35 milyona ulaşmıştır". Mobil teknolojiler sayesinde, KİÇAD altyapısıyla çalışan eğitim kurumlarının uygulamalarının indirilebilmesi ve tablet ve akıllı cep telefonları ile derslerin takip edilebilme olanağının artması KİÇAD ların ulaşılabilirliğini arttırmaktadır (Özcan Sonnur, 2016).

Şu anda her ne kadar birçok insan tarafından talep görse de, KİÇAD ların verimliliği hakkında soru işaretleri bulunmaktadır. Örneğin KİÇAD alt yapılı dersleri tamamlama oranı oldukça düşüktür (Center for teaching + learning, 2015, Akt: Hansen). Çağıltay'a göre (2014) ise KİÇAD (MOOC) yapısındaki derslerin eğitsel etkileri hakkında henüz yeterli bir veri bulunmamaktadır. Yani, "bir KİÇAD dersi acaba yüz yüze bir dersten daha etkili midir? Bu dersi alan kişiler konuyu gerçekten öğrenmişler midir? Dersi çalıştıkları alana uygulayabilecekler midir?" gibi sorulara kesin yanıt verilememektedir. Ayrıca yine "eğitim ve öğretim kavramlarının aynı şeyler olmadığı konusu tartışılmaktadır. KİÇAD ile ders almanın öğretim ile sınırlı kaldığı, ama eğitimin ders almanın ötesinde bir kültürlenme süreci olduğu dile getirilmektedir" (Çağıltay, 2014). Bir başka problem ise KİÇAD alt yapılı derslerin ağırlıklı olarak kısa süreli dersler veya otomatik olarak verilen sınavlardan oluşması ve bu durumun uygulama esaslı beceriler için iyi bir öğrenme yöntemi olmadığı düşünülmesidir (Staubitz, Renz, Willems, Jasper ve Meinel, 2014, Akt: Hansen). Ayrıca büyük katılımlı KİÇAD larda her ne kadar öğrenciler arasında işbirliği artsa da, eğitimci ile öğrenci arasındaki etkileşim oranının düşeceği belirtilmektedir (Fischer, 2014, Akt: Hansen). Bunun yanında, Hansen'a göre (2014) her ne kadar çevrimiçi konuşma ortamı sayesinde aynı anda birçok öğrenciden kiritik alma imkânına sahip olursa da, binlerce öğrencinin aktif olarak katıldığı sohbetlerde öğrenci, kişi sayısından dolayı bunda zorlanacaktır. Dolayısıyla, özellikle uygulamaya yönelik programlarda öğrenci-eğitimci arasındaki etkileşimin azalması, öğrencilerin birbirinden verimli bir şekilde faydalanamaması öğrenimin verimliliğini azaltabilir.

KİÇAD üzerinden verilen derslerin değerlendirme süreci de ayrıca tartışılan bir başka konudur. Yousef, Chatti, Schroeder, Wosnitza ve Jakobs'a göre (2014) KİÇAD ta 3 farklı değerlendirme bulunmaktadır, bunlar:

- Akran değerlendirmesi (Peer assesment): Dersi alan öğrencilerin birbirini değerlendirip, birbirlerine kritik vermesi.
- E-değerlendirme (E-assessment): Çoktan seçmeli sorulardan oluşan sınavları içermektedir.

- Kendi kendini değerlendirme (Self assessment): Öğrencinin önceden belirlenmiş kazanımlar doğrultusunda kendi başarısını değerlendirmesidir.

Jordan'a göre (2014) her ne kadar çevrimiçi sınavlar, akran değerlendirmesi ve benzeri yollar kullanılsa da binlerce öğrencinin katıldığı bir dersi notlandırmak problem olacaktır (Jordan 2014, Akt: Hansen, 2014). Ayrıca görüldüğü üzere bütün değerlendirme biçimleri genellikle teorik alt yapıli dersler için uygulanabilir olmakta ama pratiğe yönelik uygulama içeren dersler için dürüst bir değerlendirme imkânı tanıyıp tanıyamayacağı şüphe uyandırmaktadır. Son olarak ise KİÇAD sistemi üzerinden eğitim veren platformlar MIT, Stanford gibi popüler üniversitelerin verdiği derslere erişim imkânı tanısa da, bu eğitimlerin sonunda verilen derecelerin, ders kredilerinin veya sertifikaların tanınabilirliği konusunda sıkıntılar bulunmaktadır (OECD, 2007, Akt: Tremblay, Lalancette ve Roseveare).

Her ne kadar yukarıda belirtilen sıkıntılara sahip olsa da, ilk olarak ABD de görülen ve KİÇAD platformları üzerinden eğitim veren kurumlar gittikçe Avrupa başta olmak üzere dünyanın her yerine yayılmıştır. Bağımsız eğitim kurumları ya da üniversiteler EdX veya Coursera gibi büyük KİÇAD sağlayıcıları üzerinden dersler vermenin yanı sıra, kendi altyapılarını kurarak, bağımsız çalışan yapılarda oluşturmuşlardır. KİÇAD platformu üzerinden tasarım eğitimi veren bazı kurumlar aşağıdaki gibidir.

EdX

Günümüzdeki en büyük açık kaynak kodlu KİÇAD sağlayıcılarından biri EdX dir. "EdX Harvard ve MIT tarafından kurulan çevrimiçi dersler öneren, kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Şu anda UT Austin ve UC Berkeley gibi 47 kurumu içermekte ve dünyanın en iyi üniversiteleri, profesörleri ve kurumları tarafından internete erişimi olan herkese bedava ders vermektedir. EdX platformu ve teknolojisi açık kaynak olarak var olduğundan dolayı dünya üzerindeki herkes kendi dersleri ve öğrenim tecrübeleri için onu kullanabilmektedir" (Kanani, 2014).

Bu modelin kurucusu olan Anant Agarwal EdX i ve gelecekteki eğitim anlayışını "The Future of Education" adlı videoda şu şekilde açıklamıştır.

"Gelecekteki yeni sınıf modellerinde büyük dersler olmamakta ve insanlar videolar izleyerek ve diğer katılımcılarla işbirlikli çalışarak bir eğitim almaktadır. Yeni öğrenci profilinden dolayı onları sıkılmamak adına videolar kısa tutularak en azı 3-10 dakika en fazlası 15-20 dakika olacak şekilde ayarlanmakta ve arada çalışma soruları verilmektedir. Bunun dışında bedava ders kitapları sağlanmaktadır. Video oyun mantığı MIT de çevrimiçi derslerde ana unsuru oluşturmakta, oyun oynarken aldığı zevk ve konfor çalışırken de yaratılmak istenmekte ve dolayısıyla sınıf, ders ve lab sistemi oyun mantığı üzerine oluşturulmaktadır" (The Future of Education, 2014).

Agarwal'ın da belirttiği gibi kısa videolardan oluşan ve işbirlikli çalışma esaslı bir eğitim sunan EdX te tasarım ile ilgili şu derslerin verildiği saptanmıştır: "User Experience (UX) Design: Human Factors and Culture in Design (Kullanıcı deneyimi: Tasarımda insan ve kültür faktörü)", "Introduction to Game Design (Oyun tasarımına giriş)" ve "Product Design: The Delft Design Approach (Ürün tasarımı: Delft tasarım yaklaşımı)".

Tasarım eğitiminde, özelliklede ürün tasarımında daha önce de bahsedildiği gibi pratik uygulamalar esas olmakta ve tasarım problemleri çözümünde öğrenciler maket üzerinden kritik almakta, nihayetinde ise genellikle ürünün ölçekli modeli veya prototipi yapılmaktadır. Bu sebeple özellikle "Product Design: The Delft Design Approach (Ürün tasarımı: Delft tasarım yaklaşımı)" dersinin içeriğine bakıldığında yapılan tasarımların kâğıt üzerinde kaldığı, yani fiziki bir ürüne dönüşmediği gözlenmekte, dolayısıyla tasarım eğitiminin tam anlamıyla verilmediği görülmekte, sadece tasarım problemi çözme sürecinin öğretildiği düşünülmektedir.

Coursera

Diğer bir büyük KİÇAD sağlayıcısı firma olan Coursera'nın tasarım alanında verdiği dersler şu şekilde özetlenmiştir. "Graphic Design (Grafik tasarım)", "Character Design for Video Games (Video oyunları için karakter tasarımı)", "Design Thinking for Innovation (Yenilik için tasarımcı düşünüş)", "Game Design and Development (Oyun tasarlama ve geliştirme)", "Design Principles: an Introduction (Tasarım prensipleri: Giriş)", "Principles of Game Design (Oyun tasarımının prensipleri)", "Human-Centered Design: an Introduction (İnsan odaklı tasarım: Giriş)".

iversity

KİÇAD platformu üzerinden ders veren kurumlardan biri olan ve Almanya da bulunan iversity farklı dillerde eğitim olanağına, ECTS kredilendirmesine ve rahat kayıt olma imkânına sahip olarak tasarım ile ilgili 3 bölümden oluşan “Design 101 (Tasarım 101)” (Redux - Part 1: Myself, Part 2: My House ve Part 3: My World) dersini vermektedir.

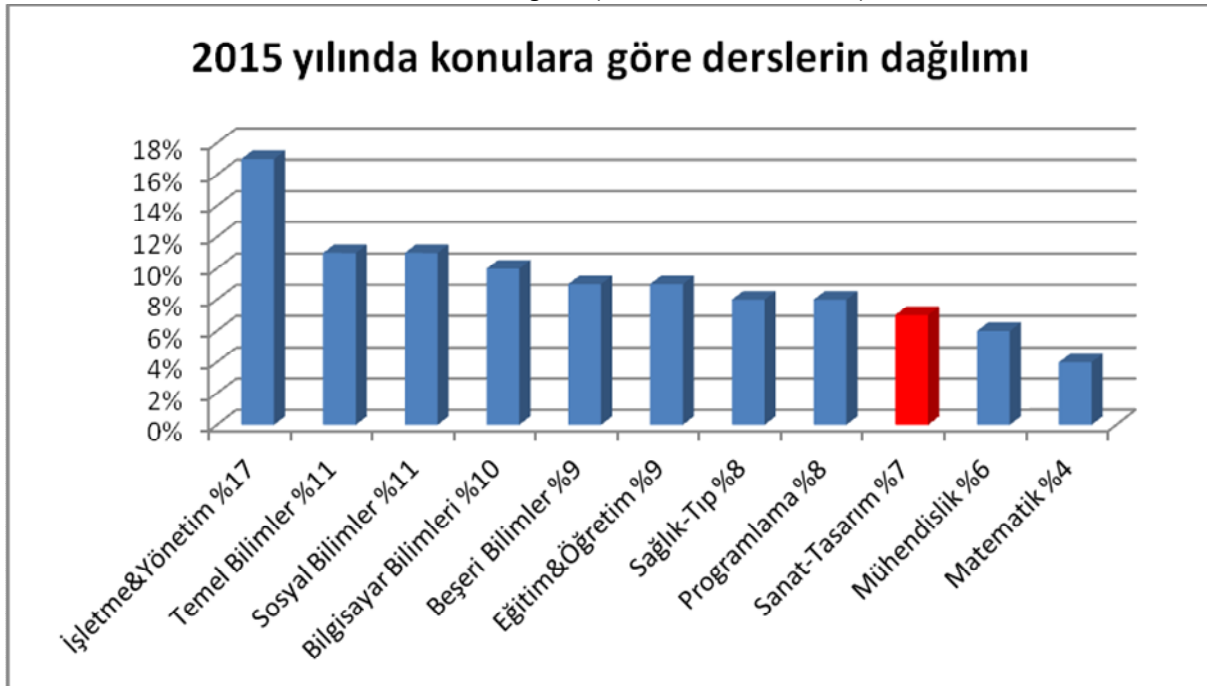
Universiteplus

2013 yılında Boğaziçi üniversitesi bünyesinde kurulan Universiteplus KİÇAD alt yapılı çevrimiçi, ücretli dersler vermektedir (Özcan Sonnur, 2016). Tasarım eğitimi alanında ise grafik tasarım dersi verilmektedir.

Değerlendirme

2015 yılına ait KİÇAD larda verilen konuların dağılımına baktığımızda (Tablo 2), en çok işletme, mühendislik, temel ve beşeri bilimlerden derslerin olduğu, sanat ve tasarım alanında verilen derslerin oranının sadece %7 de (Özcan Sonnur,2016) kaldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra, bazı KİÇAD sağlayıcılarının verdiği tasarım dersleri incelendiğinde, ağırlıklı olarak ders çıktılarının dijital ortamda sunulabildiği web tasarımı, oyun tasarımı, grafik tasarım vb. alanlarla ilgili dersler ile tasarım problemi çözmek için yöntem bazında verilen teorik derslerin çoğunlukta olduğu görülmekte, çıktısı 3 boyutlu olan endüstriyel tasarım, ürün tasarımı, mimari tasarım ve benzeri derslere ise rastlanmamakta veya bu tür derslerin sonucunun fikir boyutunda kağıt üzerinde kaldığı gözlenmektedir.

Tablo 2: 2015 Yılında Konulara Göre Derslerin Dağılımı (Özcan Sonnur, 2016: 83)

Ayrıca Hansen (2014), Norwegian University of Science and Technology de (NTNU) uygulama ağırlıklı eğitim veren Tasarım ve Ürün Geliştirme (Design and Product Development) bölümündeki programın içeriğine bakarak, bu tür bir eğitimin KİÇAD alt yapısı ile verilip verilemeyeceği ile ilgili yaptığı araştırma sonucunda, bu tür pratik ağırlıklı müfredata sahip ve yüz yüze iletişimin önemli olduğu bölümler için KİÇAD'ın istenilen nitelikte bir eğitim veremeyeceği sonucuna ulaşmıştır. Fakat Fleischmann'a (2015) göre ise tasarımla ilgili dersler hala nadir olarak bulunsa da ve verilen derslerin çoğu teorik odaklı olsa da gelecekte tasarım eğitiminin KİÇAD platformlarında yer alacağı tahmin edilmektedir. Bu sebeple, KİÇAD alt yapısıyla uygulama esaslı beceriler içeren tasarım derslerinin verilmesi için, derse katılım oranının düşük tutulması, ders içeriklerinin video ve benzeri yöntemlerle verilmesinden ziyade eğitmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki etkileşimi arttıracak

yolları içermesi ve dersin değerlendirme kısmı için şu anda kullanılan yöntemler dışında farklı bir yolun izlenmesi gerektiği düşünülmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

“Günümüzde birçok öğrenci kişisel sebeplerinden dolayı (tam zamanlı çalışma, aile ihtiyaçları) sorumluluklarını yerine getirmek için ders programlarında esneklik istemektedir” (PSU, 1998, Akt: Howell, Williams ve Lindsay). Tamamen çevrimiçi programlar sayesinde öğrenciler kendi zamanlarını sınıf programlarına bağlı kalmadan yönetebilmekte ve derslerine istedikleri zaman istedikleri yerden katılabilmektedir. Dolayısıyla bu durum uzaktan eğitim veren programların, hatta tasarım programlarının geleneksel eğitime göre avantajlı konuma geçmesine sebep olmaktadır.

Yıldırım, Özen ve İnan’ın (2008) uzaktan Mimari tasarım eğitiminde internet teknolojilerinin kullanılmasıyla ilgili yaptıkları çalışma sonucunda elde ettikleri sonuçlarda, bu tür bir eğitimin sahip olduğu avantajlar yanında dezavantajlarının da olduğu belirtilmiştir. Mimari tasarım eğitiminin veriliş şeklinin tasarım eğitimlerinin bütünüyle paralellik gösterdiğini dikkate alırsak, Yıldırım, Özen ve İnan’ın (2008) elde ettiği sonuçlara göre ve onlara ilaveten, tasarım alanında verilecek uzaktan eğitim aşağıdaki avantajlara sahip olabilir;

- Uzaktan eğitim “üretilen ders materyallerinde arşivleme ve erişim kolaylıkları sağlamakta” (Yıldırım, Özen ve İnan, 2008: 44) ve bununla paralel olarak proje bazlı stüdyo derslerinde aktivitelerin kaydedilerek, tüm sürecin çevrimiçi kronolojik kaydının tekrar kullanılmak üzere oluşturulmasına yardımcı olmaktadır.
- “Uzaktan tasarım eğitimi ile bir merkezden verilen eğitimi, farklı şehirlerden katılımcıların alması olanağı sağlanmaktadır” (Yıldırım, Özen ve İnan, 2008: 44). Özellikle yüksek lisans ve doktora eğitimin deki teorik derslerin, eğitimin verildiği şehre gelmeden alınmasına yardımcı olabilir, ayrıca öğrenci-danışman ilişkisi uzaktan ve çalışma saatleri dışında yürütülebilir. Dolayısıyla çalışan bireylere kendilerini geliştirme anlamında buldukları ortamdan ayrılmadan ya da işlerini bırakmadan eğitim alma olanağı sunulur. Bir başka deyişle, mezun olmuş bir tasarımcı sonraki yıllarda kendini bilgi ve teknoloji anlamında yenileyebilir ve kariyerine katkı sağlayabilir, ayrıca ulusal veya uluslararası düzeyde işbirlikli projelere dâhil olarak kendini iş deneyimi açısından geliştirebilir.
- Uzaktan eğitim, evrensel düzeyde bir nitelik kazandırarak eğitimi uluslararası hale getirmekte ve daha ucuz bir şekilde dünyanın herhangi bir yerindeki imkânlarla sahip olmayı sağlamaktadır. Dolayısıyla çeşitli sebeplerden dolayı yurtiçindeki veya yurtdışındaki prestijli tasarım eğitim kurumlarından ders alma imkânı olmayan öğrenciler ya da profesyonellere, KİÇAD (MOOCs) veya uzaktan eğitim kurumları sayesinde bedava, ya da daha ucuza eğitim alma olanağı sağlanabilir.

Bu avantajların yanı sıra tasarım eğitiminde verilecek uzaktan eğitim, bazıları daha önceden de belirtilen aşağıdaki problemleri içinde barındırabilir.

- “İnternet veri transfer hızlarının yavaş olması” (Yıldırım, Özen ve İnan, 2008: 44) verilecek eğitimin niteliğini olumsuz etkileyebilir. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerdeki en büyük problemlerden biri internete erişim ve internet hızının bölgeden bölgeye farklılaşmasıdır.
- Teknolojinin ve dijital araçların hâkim olduğu eğitim modellerinde eğitmen ve öğrencilerin iyi derecede bilgisayar bilgisi ve teknik donanım sahibi olması gereklidir. Farklı düzeydeki teknik bilgi ve beceriler verilecek eğitimde sorun yaşanmasına neden olabilir.
- Tasarım eğitiminde eğitmen-öğrenci ve öğrenci-öğrenci arasındaki iletişim önemli yer tutmaktadır. Fakat hem uzaktan eğitim veren üniversite programları hem de KİÇAD alt yapısıyla verilen eğitim bu açıdan verimli olamayabilir.
- “Öğretmenler öğrencilerden ayrı oldukları için kendilerini izole edilmiş hissetmekte, bu durumda öğretmenlerin uzaktan eğitimdeki motivasyonlarını ve tatmin düzeylerini etkileyebilmektedir” (Childers ve Berner, 2000, Akt: Howell, Williams ve Lindsay).
- “Sanal tasarım stüdyosunda eğitmenler öğrencileri, eskiz defterlerine, dosyalarına veya işlerine bakarak takip edememektedir” (Öztoprak ve Erbuğ, 2005, Akt: Öztürk) ve bu durumda öğrencinin değerlendirilmesi kısmında sorun yaratabilir. Bunun durumla benzer olarak, sanal tasarım stüdyosuyla benzer özellikler gösteren, uzaktan tasarım eğitiminde verilen proje bazlı uygulama derslerinde de aynı durumla karşılaşılacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak, tasarım eğitimi veren uzaktan eğitim programlarının avantajları yanında dezavantajlarının da bulunduğu görülmekte, bu durumda verilen eğitimin verimliliği hakkında soru işaretlerine neden olmaktadır.

Sanılanın aksine herkesin, özellikle de teknolojiyle iç içe bulunan yeni nesil öğrencilerin kendine özgü farklı öğrenme biçimleri bulunmaktadır (Chaney, Chaney ve Eddy 2010) ve Battalio'ya (2009) göre "öğrenciler çeşitli öğrenme biçimlerini içinde barındıran farklı öğrenme ortamlarında daha rahat etmektedir" (Battalio 2009, Akt: Chaney, Chaney ve Eddy). Örneğin, uzaktan eğitim, eğitimin kişiselleşmesini sağlayarak, bireye özgü eğitim modellerinin oluşmasına ön ayak olabilir. Böylece verilen eğitimi daha çok sahiplenen birey de öğrenme düzeyinin artması sağlanabilir. Geleneksel eğitimde ise öğrenciler ve eğitimciler konuştukları konu hakkında birbirlerinin tepkilerini görebilirler, bu durumda iletişimin daha etkili ve verimli olmasını sağlar. Ayrıca eğitimci öğrencilerin sorularına anında ve bekletmeden cevap verebilir ve öğrencinin konuyla ilgili yaklaşımını, öğrenmenin sağlanıp sağlanmadığını hemen fark edebilir. Bu sebeple, bazı öğrenciler için uzaktan eğitim daha faydalı diyebiliyorken, bazı öğrenciler içinse yüz yüze eğitim daha iyi denilebilir. Dolayısıyla, Chaney, Chaney ve Eddy (2010) göre "uzaktan eğitimin ve yüz yüze eğitimin başarısı bireysel öğrenme stilleri ile yakından ilişkilidir". Bu durumda, hibrit ya da karma eğitim modelleri (blended learning), iki farklı öğrenme biçimini içinde barındırdığından dolayı, U.S. Department of Education'ında (2009: xv) belirttiği gibi "tamamen geleneksel ya da tamamen uzaktan eğitime göre daha avantajlı" (Chaney, Chaney ve Eddy 2010) olabilir.

Bu kaniyi Arat ve Bakan da (2011) destekleyerek her ne kadar uzaktan eğitimin birçok faydası bulunsa da, geleneksel eğitimin yerini alamayacağını düşünmekte ve iyi bir iletişim altyapısı ile geleneksel eğitim ile uzaktan eğitimin birleştirilmesine, bir başka deyişle hibrit ya da karma eğitim modellerinin oluşturulması gerektiğine inanmaktadır. Bunun yanı sıra, Fleischmann'ın (2015) üç farklı ülkeden farklı alanlardaki 10 tasarım eğitimcisi ve tasarım programı yürütücüsü ile yaptığı araştırmanın sonucuna göre, teknolojinin tasarım eğitimini etkileyeceği düşünülmekte ama tasarım eğitiminin tamamen çevrimiçi verilmesi desteklenmemekte, bazı eğitimciler ise çevrimiçi eğitimin yüz yüze etkileşime ihtiyacı olduğuna inanmaktadır. Ayrıca "pedagojik olarak geleneksel stüdyo eğitimi iletişim ve birebir etkileşim açısından, sanal stüdyo eğitimi ise bağımsız öğrenme ve gelişim açısından daha uygundur" (Saghafi, Franz, Crowther, 2012, Akt: Öztürk). Bu sebeple Öztürk'e göre (2016: 261) günümüz koşullarında hem teknolojinin hem de geleneksel yöntemlerin bir arada kullanıldığı hibrit ya da karma tasarım stüdyoları (blended design studio) ve benzeri yaklaşımların tasarım eğitiminde daha yararlıdır.

Tasarım eğitimi doğası gereği diğer disiplinlerden farklı bir yol izlemekte, özellikle stüdyo çalışmalarında öğrenciler ve öğretmenler arasındaki yüz yüze iletişim ve etkileşim önemli bir yer tutmaktadır. Daha öncede belirtildiği gibi, uzaktan eğitim veren bazı üniversiteler ile KİÇAD alt yapısıyla eğitim veren bazı kurumların tasarım dersleri ve programları incelendiğinde, çıktıkları 2 boyutlu olan grafik tasarım, animasyon, web veya oyun tasarımı alanlarında daha çok eğitime rastlanırken, sonucun 3 boyutlu olduğu endüstriyel tasarım veya mimarlık alanlarında daha az eğitim olanağı olduğu görülmüş, hatta KİÇAD da ki sanat ve tasarım alanında verilen derslerin oranının sadece %7 oranında kaldığı saptanmıştır. Dolayısıyla, çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitiminde her türlü ders ve stüdyo eğitiminin uzaktan verilmesinin, günümüz koşullarında eğitimin niteliği açısından istenilen verimliliği sağlayamayacağı düşünülmektedir. Sonuç olarak, sahip olunan avantajlar ve dezavantajlar düşünüldüğünde, hem geleneksel tasarım eğitimi, hem de çevrimiçi tamamen uzaktan tasarım eğitimi öğrenciler ile öğretmenlerin bütün ihtiyaç, tercih ve beklentilerine aynı anda cevap verememektedir. Bu sebeple günümüzde teknolojinin ve geleneksel yöntemlerin bir arada kullanıldığı karma veya hibrit eğitim modellerinin tasarım eğitiminde daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Academy of Fine Arts. 03.05.2016 tarihinde <https://www.academyart.edu/academics/online-education> adresinden alınmıştır.

Akdemir, Ö. (Ağustos 2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 69-71.
Arat, T. ve Bakan, Ö. (2011). Uzaktan eğitim ve uygulamaları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 14(1-2), 363-374.

Chaney, D., Chaney, E. & Eddy, J. (Winter 2010). The context of distance learning programs in higher education: Five enabling assumptions. *Online Journal of Distance Learning Administration*, 13(4), 18.04.2016 tarihinde <http://www.uncg.edu/oao/PDF/5%20Assumptons%20OJDLA.pdf> adresinden alınmıştır.

Çağiltay, K. (Ekim 2014). Gökyüzünde Öğrenme?. *ODTÜLÜ Dergisi*, 54, 44-45, 25.04.2015 tarihinde http://mezun.metu.edu.tr/_docs/dergi/50/Dergi/Odtulu54.pdf adresinden alınmıştır.

Fleischmann, K. (2015). The democratisation of design and design learning: How do we educate the next-generation designer. *International Journal of Arts & Sciences*, 08(06), 101-108.

Gökçe Toker, A. (2008). Küreselleşme sürecinde uzaktan eğitim. *D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 1-12.

Hansen, E. S. (2014). *Investigating the possibility to teach practical design with MOOCs*. 22.04.2016 tarihinde https://www.ntnu.no/documents/10401/1264435841/MOOCs+in+a+design+education_final_ErikH.pdf/ed9fecde-3d1f-435b-afb2-02fdf4baea9c adresinden alınmıştır.

Holden, G., Garner, S. (2005). e-Learning in the development of design skills and knowledge at the Open University, *Designs on eLearning*, 14 - 15 Eylül 2005, Londra.

Howell, S.L., Williams, P.B., Lindsay, N.K. (2003). Thirty-two trends affecting distance education: an informed foundation for strategic planning, *The Online Journal of Distance Learning Administration*, 6(3), 31.10.2014 tarihinde <http://www.westga.edu/~distance/ojdl/fall63/howell63.html> adresinden alınmıştır.

Kanani, R. (2014). EdX CEO Anant Agarwal on the future of online learning, *Forbes*, 05.08.2014 tarihinde <http://www.forbes.com/sites/rahimkanani/2014/06/21/edx-ceo-anant-agarwal-on-the-future-of-online-learning/> adresinden alınmıştır.

Kaya, Z. (2002). *Uzaktan eğitim*. (1. baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.

Özcan Sonnur, E. (Nisan 2016). Dersinizi Hangi Üniversiteden Almak İsterdiniz?. *TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi*, 583, 80-83.

Öztürk, A (Şubat 2016). Tasarım Stüdyosuna Teknolojinin Entegrasyonu: Sanal Tasarım Stüdyosu, *Jret (Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi)*, 5(1), 255-262.

Öztürk, A. (2014). *Endüstriyel tasarım eğitiminde yeni yöntem ve yaklaşımlar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Öztürk, E. (2010). *Online distance education: A new approach to industrial design education*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Ankara.

Öztürk, E. ve Ünlü, C.E. (2011). Çevrimiçi uzaktan endüstriyel tasarım eğitimi. 1. *Sanat ve Tasarım Eğitimi Sempozyumu Dün Bugün Gelecek Bildiriler Kitabı* (ss. 332-335).

Saba, F. (2012). A systems approach to the future of distance education in colleges and universities: research, development, and implementation. *Continuing Higher Education Review*, 76, 30-37.

Tarhan, U. (Ağustos 2013). Sosyal üretimde türeticilik ve dijital ekonominin geleceği, *Platin*, 20.09.2014 tarihinde <http://platinonline.com/yazar-yazi.aspx?ID=179> adresinden alınmıştır.

The Future of Education. 05.08.2014 tarihinde <http://video.mit.edu/watch/the-future-of-education-13247/> adresinden alınmıştır.

Tremblay, K., Lalancette, D. & Roseveare, D. (2012). *Assessment of Higher Education Learning Outcomes (AHELO Feasibility Study Report - Volume 1)*. OECD. 21.04.2016 tarihinde <http://www.oecd.org/education/skills-beyond-school/AHELOFSReportVolume1.pdf> adresinden alınmıştır.

Yalçınkaya, S. (2006) *Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve Çukurova Üniversitesi öğretim elemanlarının yetkinlikleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi, Adana.

Yang, M.Y., You, M., Chen, F.C. (2005). Competencies and qualifications for industrial design jobs: implications for design practice, education and student career guidance, *Design Studies*, 26(2), 155-189.

Yıldırım, T., Özen, A., & İnan, N. (Mayıs 2008). Uzaktan mimari tasarım eğitiminde internet teknolojilerinin kullanımı. *Biliřim Teknolojileri Dergisi*, 1(2), 37-45.

Yousef, A. M. F., Chatti, M.A., Schroeder, U. Wosnitza, M & Jakobs, H. (2014). MOOCs -A Review of the State-of-the-Art. *6th International Conference on Computer Supported Education* (pp. 9-20). Retrieved April 22, 2016 from <http://www.openeducationeuropa.eu/en/article/MOOCs---A-Review-of-the-State-of-the-Art>.